DOI: 10.30816/ICONN4/2017/36

Supranumele din localitatea Cozla (jud. Sălaj)

Veronica Ana Vlasin, Gabriela Violeta Adam
Academia Română
Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
„Sextil Pușcariu" din Cluj-Napoca, România

Bynames in Cozla village (Sălaj county)

Abstract: The article analyzes the bynames in a small village in the northern part of Romania. The material collected during an anthroponymic survey helped us identify several types of bynames used by the villagers to identify themselves. The specific feature of the anthroponymic patterns of identification is the use of an unofficial/unconventional system of bynames as opposed to the official/conventional one (first name + family name). The system of bynames in Cozla is represented firstly by paternal lineage and secondly by maternal lineage, up to five generations. Other bynames include toponyms, nicknames, family names, or words referring to profession, confession or ethnic belonging. The authors also approach morphosyntactic aspects regarding proper-noun declension.
Keywords: bynames, Cozla village, anthroponymic inquiry, unofficial system of naming, lineage.

0. Introducere

Localitatea Cozla este situată în nord-estul județului Sălaj, în podișul Purcăreț-Boiu Mare-Jugăstreni, până la contactul acestuia cu culmea prelungă a Prisnelului, la graniță cu jud. Maramureș. Din punct de vedere istorico-social și lingvistic, ea este parte integrantă a zonei Chioarului. Conform primei atestări documentare, datând din 1405[1], *villa olachalis Kozla* aparținea, alături de alte 66 de localități, de domeniul cetății Chioarului (*Chioar* 1983: 22).

Din punct de vedere administrativ, satul face parte din comuna Letca și are o populație de 240 de locuitori (conform evidențelor primăriei din anul 2007[2]), declarați toți de etnie română[3]. Tendința de îmbătrânire a populației și, implicit, de depopulare, este prezentă și aici, ca în multe sate cu număr redus de locuitori.

[1] Pentru atestările documentare vezi C. Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, vol. I-II, București, 1967-1968: 1405 *villa olachalis Kozla*, 1562 *Koslafalva*, 1639 *Koszla*, 1733 *Kosla*, cca 1800 *Cozla*, 1854 *Kozlar*, *Cozlar*. Vezi și TTRT – Sălaj, s.v. *Cozla*.

[2] Vezi http://comuna-letca.ro/prezentare/ (accesat aprilie 2017).

[3] Conform recensământului din anul 2002: http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Cozla_(S%C4%83laj) (accesat iunie 2017).

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

Ancheta noastră, bazată pe numele de persoane înscrise în lista electorală permanentă[4] (din 05.06.2016) și a registrului școlar (pentru minori), cuprinde un număr de 209 persoane majore[5] și 20 de școlari și preșcolari.

Cercetarea noastră își propune o analiză a supranumelor în cadrul sistemului antroponimic al localității, pe baza materialului notat în urma anchetei de teren. Pornind de la lista cu numele oficiale ale locuitorilor, informatoarea[6] noastră ne-a comunicat felul în care sunt numiți sătenii, cum sunt identificați în afara sistemului oficial de denominație, indicarea filiației fiind cea care este, de fapt, folosită în sat. Analiza poreclelor nu face obiectul acestei lucrări, dar le-am notat atunci când informatoarea ni le-a furnizat, încercând, pe cât posibil, să obținem și explicații asupra originii și sensului lor[7].

1.0. Supranumele în cadrul sistemului antroponimic

Interesul pentru supranume și porecle în sistemul antroponimic este vechi[8], delimitarea teoretică dintre ele fiind stabilită[9]. Discuțiile în jurul categoriei supranumelor s-au întâlnit, cum era și firesc, în jurul conceptului de individualizare.

Din punct de vedere semantic, în distincția supranume/poreclă sunt avute în vedere următoarele mărci (Felecan N. 2010: 102): funcție antroponimică, funcție semantică, stabilitate, mobilitate, caracter afectiv, caracter nonafectiv, cerc restrâns, generalizat, unicitate, pluralitate. Supranumele este marcat pozitiv pentru: funcție antroponimică, stabilitate, caracter nonafectiv, generalizat, unicitate și negativ pentru celelalte mărci enumerate.

În cercetările mai recente, se pune accent pe distincția convențional/neconvențional[10] în antroponimie. Supranumele, alături de porecle, hipocoristice,

[4] Mulțumim, pe această cale, Primăriei comunei Letca, în special doamnei Aurica Dolha, pentru sprijinul acordat.

[5] Dintre care 6 persoane au decedat între timp, și alte aproximativ 15 nu mai locuiesc în sat, fiind stabilite în alte părți, din ceea ce ne-a spus informatoarea. Am notat supranumele pentru toți cei prezenți în documentele menționate.

[6] Mălica li Niculaie din Vârvu Dâmbuli, oficial Amalia Turcu, 58 de ani. A absolvit 8 clase, nu a fost plecată din sat. De 19 ani a lucrează ca gestionară la magazinul sătesc din Ciula (localitate învecinată). Criteriile de selectare a subiectului sunt cele folosite în ancheta dialectală.

[7] Pentru poreclele propriu-zise explicațiile sunt destul de ușor de găsit. În schimb, pentru cele devenite deja supranume și purtate de întregi familii de-a lungul unui șir de generații, demersul explicativ devine mult mai dificil în absența cunoașterii de către informatoare a unei motivații și necesită o documentare suplimentară (mai mulți informatori, apelul la registrele bisericești ori de stare civilă etc.).

[8] În general lingviștii care au abordat problema, pornesc de la lucrarea lui A. Candrea, *Poreclele la români*, București, Editura Librăriei Socec & Comp., 1895.

[9] Pentru bibliografia distincției poreclă – supranume, privită diacronic, vezi Felecan N. 2010: 89-91. La cele enumerate, adăugăm și lucrarea lui D. Loșonți, 1969: 115-123, unde se fac precizări referitoare la distincția supranume-poreclă din perspectiva procedeelor de individualizare. Vezi și Stan 1973: 82 pentru lista completă a lucrărilor dedicate numelor de persoane până la acel moment.

[10] Deosebirea corespunde mai vechii distincții *sistem popular* vs *sistem oficial* de denominație personală; vezi Loșonți 1969.

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

pseudonime și nickname-uri utilizate pentru a numi o persoană în interlocuție, aparțin *antroponimelor neconvenționale* (s.a.) ce desemnează „expresiile lingvistice (în speță nominale) de numire a unei persoane în cadrul procesului comunicativ, care nu apar consemnate în actele oficiale ale instituțiilor publice abilitate pentru înregistrarea indivizilor ca membri aparținând unei națiuni" (Felecan D. 2013: 756-766).

Existența acestui sistem paralel de denominație nu este deloc surprinzătoare, în fapt, el fiind de sine stătător și funcționând perfect în afara antroponimelor convenționale, în speță a numelor oficiale. De altfel, „supranumele a servit la identificarea, la individualizarea unei persoane cu mult înainte de apariția numelor de familie ca factor oficial. Ele au constituit, cum era și firesc, o bogată sursă pentru alegerea acestora" (Stan 1973: 89).

1.1. Supranumele din localitatea Cozla se construiesc prin indicarea filiației pe linie paternă sau maternă, cu trei până la cinci generații[11], caracteristică fiind constituirea unor șiruri lungi, fapt consemnat de Sorin S. Vișovan (2010: 229): „În sistemul de denominație din satele românești predomină șirurile lungi, cu enumerarea părinților, bunicilor etc., la care nu arareori de adaugă un toponim, un nume de profesie ori porecla. E firesc ca, în aceste condiții, să apară o tendință de simplificare, de reducere a șirului. Această tendință nu se manifestă uniform; intensitatea ei este în funcție de poziția socială a oamenilor, de rolul în viața satului, de popularitatea lor și, desigur, de frecvența (în sat) a numelui respectiv".

2. Pe baza materialului cules, am identificat câteva **grupe de supranume**, având drept criteriu structura acestora. Aceeași tendință de simplificare, de reducere a șirului se regăsește, în situații bine determinate, și în cazul supranumelor din localitatea anchetată.

2.1. *Nuclee familiale* în care este precizată linia ascendentă cu trei până la cinci generații[12] este grupa cu cele mai multe exemple, fapt care demonstrează vechimea și stabilitatea sistemului neoficial. Cele mai multe supranume pornesc prin indicarea liniei paterne, însă majoritatea includ și prenume feminine.

A li d'órd'-a li i̯ánoș[13] **(n. fam. Babur/Barbor):** *vasílę-a li d'órd'-a li i̯ánoș* (poreclit*crǫ́mpa*); soția: *hermína li vasílę-a li d'órd'-a li i̯ánoș*; fiica: *áni li vásilę-a li d'órd'-a li i̯ánoș*. Alții în familie: *mărí̯a li d'órd'-a li i̯ánoș*; *victóri̯a li vasílę-a li*

[11] Cele mai multe dintre supranume cuprind 4 generații.

[12] Așa-numitele deantroponime (Ionescu Perez 2007: 227).

[13] Am redat materialul în conformitate cu sistemul de transcriere fonetică folosit în dialectologia românească (vezi *Atlasul lingvistic român* publicat [...] de Muzeul Limbii Române din Cluj, sub conducerea lui Sextil Pușcariu. Partea I, vol. I, de Sever Pop, Cluj, 1938; vol. II, de Sever Pop, Sibiu-Leipzig, 1942; Partea II, vol. I, de Emil Petrovici, Sibiu-Leipzig, 1940. Vezi și Chestionarul *Noului atlas lingvistic român*. 1963. În *Fonetică și dialectologie*, vol. V, 163-168.

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

d'órd'-a li i̯ánoș, fiii acesteia, *ádi li victóri̯a li vasíl̦e-a li d'órd'-a li i̯ánoș* și *vládu li victóri̯a li vasíl̦e-a li d'órd'-a li i̯ánoș* (n. fam. Buda).

A li tódoru pétri **(n. fam. Chinde/Chindea):** *aníca li sándru li tódoru pétri*, fiul, *dorélu li sándru li tódoru pétri*, soția lui: *dána li dórel a li sándru li tódoru pétri*, sau, scurtat, *dána li dórel*, *dána d'i pă cǫ́stă* și øii acestora: *alecsándru li dórel a li sándru li tódoru pétri*, iar al doilea copil: *i̯onúțu li dorél*.

valéri̯a vasíli li tódoru pétri, *ádi li valéri̯a vasíli li tódoru pétri* (mamă–tată–bunic–străbunic); *d'úrca li tódoru pétri* (frate cu *sándru* și *vasíle a pétri*), *aníca d'úrki li tódoru pétri*, supranumită și *d'úrcǫi̯e*.

A li d'órd'-a pétri **(n. fam. Ciule)**, porecliți *Muruitu/Muruita*: *víctoru li d'órd'-a pétri*, soția *moríca li víctoru li d'órd'-a pétri* (sau *moríca d'i pă uli*c̦*ǫ́ră*); *i̯u̯ắnu vasíli li d'órd'-a pétri*, *moríca li i̯u̯ắnu vasíli li d'órd'-a pétri* (sau *moríca li i̯u̯ắn d'i pă uli*c̦*ǫ́ră*); *ańíșca li d'órd'-a pétri* devenită prin căsătorie, *ańíșcali gústi d'i pă báltă* sau *a li gústi li mǫ́d'or*.

A li víctoru părăski **(n. fam. Chinde)**: *lu*c̦*i̯ánu li víctoru părăski* (tată–bunică) sau *lu*c̦*i̯án d'in vírvu dímbuli*, *lu*c̦*i̯án d'i pă cǫ́stă*; soția: *áni li lu*c̦*i̯án li víctoru părăski*; copiii: *alecsándra li lu*c̦*i̯án li víctoru părăski*, *márį̯usu li lu*c̦*i̯án li víctoru părăski* și *adri̯ánu li lu*c̦*i̯án*. De observat că cel mai mic dintre copii, născut în 2002, nu mai poartă supranumele bunicului-străbunicii, ci doar prenumele tatălui (vezi *infra*, **3.5.**).

A li mili̯án (mai multe n. fam.):

voi̯kíța li víctoru ruzáli̯i li mili̯án (soț–soacră-socru);

vasíl̦e-a li sándru mărí̯i li mili̯án (tată–bunică–străbunic);

cornéli̯a vasíli li mili̯án (numită după tată), *cornélu vasíli li mili̯án*;

i̯u̯ắnu li mili̯án, soția *antoníca li i̯u̯ắn li mili̯ánu văsălíki*[14] (după soț) sau *antoníca li i̯u̯ắn*.

A li isîdóru moșúțuli **(n. fam. Florean):** *isîdóru li șándoru moșúțuli*, soția: *lí̦ța li isîdóru moșúțuli*, fiul lor: *alínu li isîdóru moșúțuli* și fiica: *alína li isîdóru moșúțuli*, devenită, prin căsătorie, *alína li dínu li d'órd'-a fắtuli*.

A li d'órd'-a gáĺi **(n. fam. Glavuț/Glăvuț):** *mili̯ánu li d'órd'-a gâĺi d'in curătúrĺ* sau *mili̯án d'in curătúrĺ*, fiul: *nélu li mili̯ánu li d'órd'-a gáĺi*; nora: *maricîca*[15]*li nélu li mili̯ánu li d'órd'-a gáĺi* (după soț–socru etc.), nepotul: *narcîsu li nélu li mili̯ánu li d'órd'-a gáĺi*; nepoata: *narcîsa li fắtu*.

A u̯ănucúli cuprind trei **familii:**

șándoru vasílii u̯ănucúli **(n. fam. Jurje):** *șándoru vasíli u̯ănucúli* (poreclit *d'úsi*), soția lui, *a*ʷ*uréli̯á li șándoru vasíli u̯ănúculi* (poreclită: *d'usína*, după porecla soțului), fiul *sándru li șándoru vasíli u̯ănucúli* (poreclit: *d'úsi mńícu*) și nora: *di̯ána li sándu li d'úsi*;

víctoru limili̯ánu u̯ănúculi **(n. fam Jurje)** și soția *ruzáli̯a li víctoru li mili̯ánu u̯ănúculi*;

---

[14] De remarcat faptul că linia ascendentă a soțului este precizată doar în supranumele soției.

[15] Sau: *maricíca li nélu*, pentru că e singura Maricică din sat; vezi *infra*, **3.1.**

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

víctoru ɰănúculi **(n. fam. Rus):** *víctoru li víctoru ɰănúculi* (e supranumit după socru, pe linie paternă fiind: *víctoru li dumńítru li maşt'éi̯*), poreclit *birtocúş bătrân*[16], fiul lui, *iɰắnu li víctoru ɰănúculi* (poreclit *birtocúşu mńic*), nora: *mihai̯éla li iɰắn birtocúşu* şi nepoţii: *mirélu li iɰắn a li birtocúş* şi *miréla li iɰắn birtocúşu*[17].

A li d'órd'-a váńi **(n. fam. Jurje):** *rodíca li d'órd'-a váńi* (numită după tată) (tatăl, după supranumele *d'-a váni*, e poreclit *vína*), fiul ei, *răzvánu li rodíca d'i pă cóstă*; *sorínu li d'órd'-a váńi*.

A li dumńítru d'uríţî **(n. fam. Jurje):** *valéri̯a li dumńítru d'uríţî* (după soţ), fiica ei, *jeníca li dumńítru d'uríţî* şi fiul *nícu li dumńítru d'uríţî* (plecaţi din sat, ca atare, supranumele nu mai este folosit).

A li iɰắnuli martín **(n. fam. Pop):** *iɰắnu li martín* (poreclit *bárlovic*, iar străbunicul lui era poreclit/supranumit *bîrlónce*), soţia: *aɰ̯uríca li iɰắn li martín*şi fii lor: *săndrúţu li iɰắnu li martín*şi *ráɰ̯ul li iɰắnu li martín*. Din aceeaşi familie lărgită face parte şi *măríi̯a li vasílẹ-a bîrlónci* (după soţ-socru sau ascendenţii lor, supranumiţi *bîrlónce*).

A li víctoru hermíńi **(n. fam. Racolţea-Florian):** *dúcu li victóri̯a li víctoru hermíńi*. Este numit după mamă–bunic–străbunică, deoarece tatăl a fost venit în sat de ginere (vezi *infra*, **4.**). Soţia sa, *claɰ̯údii̯a li dúcu*, este venită în sat, ca atare supranumită după hipocoristicul soţului, linia ascendentă fiind abandonată. Fiul lor: *rélu li dúcu*.

A alésî hermíńi **(n. fam. Turc):** *iɰắnu alésî hermíńi*şi soţia lui,*mîndríca li iɰắnu alésî hermíńi*.

A li núţu **(n. fam. Rus):** *núţu li aɰ̯urélu iɰănîki úrsuli*, soţia e: *lúci li núţu*[18] şi copiii lor, *andréi̯u li núţu*, *loredána li núţu*.

A alésî li pávăl **(n. fam. Sava):** *d'órd'-a alésî li pávăl* şi soţia: *i̯ulíca li d'órd'-a alésî li pávăl*.

A li savín **(n. fam. Turc):** *dánu li savínu li dumńítru*, soţia *rozíca li dánu li savín*, fiul lor: *cătălínu li dánu li savín* şi fiica: *victóri̯a li dánu li savín* (numită în sat şi *victoríţa*).

A li leɰ̯urẹ́nţ **(n. fam. Florean):** *lucréţi̯a li lăɰ̯urẹ́nţ* (după soţ), fiul poartă prenumele tatălui: *dínu li leɰ̯urẹ́nţ*, iar nepotul filiaţia tată - bunic: *i̯onúţu li dínu li leɰ̯urẹ́nţ*.

A lúşki **(n. fam. Florean):** *d'órd'-a lúşki* (după mamă), supranumit/poreclit şi: *luşcắɰ̯*, şi soţia sa: *victórii̯a li d'órd'-a lúşki*, supranumită, după mama soţului, *luşcọ́i̯e*.

A li grigoríţ **(n. fam. Florean/Florian):** *ruzálii̯a li grigoríţ* (devenită, prin căsătorie, *ruzálii̯a li víctoru li milii̯ánu ɰănúculi*); *florínu li iɰănélu li grigoríţ*; *vasílẹ-a li gávrişu li grigoríţ*.

A rózî **(n. fam. Florean/Florian):** *lucréţi̯a rózî*, devenită, prin căsătorie,

[16] Obişnuia să spună: „io-s birtocuşul aici", cu sensul 'cap de familie, şef', sens precizat de informatoare.

[17] A se observa că filiaţia paternă este înlocuită cu porecla.

[18] Este venită în sat din localitatea Poieniţa – *póńiţă*.

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

lucréțiia li iuănélu li iuănu vasíli; *valéru rózî*, soția: *antoníca li valéru rózî*, fiul lor: *tíbi li valéru rózî*, iar nepotul: *ionúțu li tíbi*.

A li uăńéșu **(n. fam. Timar):** *tína uăńéșuli* (numită după soț, e venită de noră din Șoimușeni) și copiii ei: *mariiéta uăńéșuli*, *liuăntínu li uăńéșu și marinéla uăńéșuli*.

A vasíli li indrăuúș **(n. fam. Toldaș):** *șóni vasíli li indrăuúș*, soția lui, *onoríca li șóni* și fiica: *alecsándra li șóni*; fratele lui *șóni*, *valéru li vasílę-a li indrăuúș*, numit în sat *vóli*.

A li șándoru ravíki **(n. fam. Barbur):** *auurélu li șándoru ravíki* (tată–bunică), supranumit și *căuácu* (e fierar) și fratele său, *valéru li șándoru ravíki*.

Includem aici și unicii reprezentanți ai unei familii: *mărioára li sándru déluli* (n. fam. Chinde) (soț – socru); *líviu ańișki li láți* (n. fam. Florean) (mamă – tată), poreclit *Oaia*; *d'órd'-a vasíli valériii sau d'órd'-a popánuli*, zis și *d'iiíca* (probabil poreclă) (n. fam. Florian); *lucréțiia li iuănélu li iuănu vasíli* (după soț, de fată: *lucréțiia rózî*), poreclită *șușteríța* (n. fam. Florian); *ńiculíța li iuănúcu li láți* (n. fam. Florian); *onoríca li iuănu* [li] *patrícu coríțî* (după soț) (n. fam. Jurje); *sánda li ruzálie* (n. fam. Jurje); *aníca li sándru li iuănu vasíli* (n. fam. Merlaș), poreclită *flocăiásă*, după primul ei soț, *flocănu*, venit din altă localitate; *daniiéla aníki lenúțî* (n. fam. Pintea); *vironíca li silvéstru* (după soț) (n. fam. Rus); *iuănu rujíțî* (n. fam. Taloș), supranumit și *zăhúț*.

2.2. Linia ascendenților include un toponim[19]. În această categorie de supranume, pe lângă indicarea ascendenței, se precizează și partea de sat unde locuiesc purtătorii. În unele cazuri, linia ascendentă este abandonată în favoarea toponimului (vezi *infra*, **3.9.**).

sándrud'in gropíță **(n. fam. Chinde):** *sándru li víctor d'in gropíță* (la rându lui, *víctoru li găvrílă d'in gropíță*), soția: *victóriia li sándru d'in gropíță*, fiul: *vasílę-a li sándru d'in gropíță*, soția lui: *rózi li vasílę-a li sándru d'in gropíță* și fiul lor *vlad li vasíle d'in gropíță*[20].

Cu același toponim, *nélu li iuănáș d'in gropíță* (of. Rus Aurel).

d'i pă báltă **(n. fam. Florian):** *ańíșca li gústi d'i pă báltă*; *valéru moríki li iẹ́ni d'i pă báltă* (după mamă), soția: *aníca li valéru moríki li iẹ́ni* sau *aníca d'i pă báltă*.

sílviia d'in curătúrị **(n. fam. Jeller):** *sílviia li iuănu li indréi* sau *sílviia d'in curătúrị*, copiii acesteia: *nélu li sílviia d'in curătúrị* (soția, *êzára li nélu li sílviia*), *dánu li sílviia d'in curătúrị* și *anicúța li sílviia d'in curătúrị*.

isîdór d'in curătúrị **(n. fam. Jurje):** *liuăntína li isîdór d'in curătúrị* (după soț) și fiul ei, *viuorélu li isîdór d'in curătúrị*;

veníca d'i pă cóstă **(n. fam Oniga):** *veníca li sándru pétri* (după tată) sau

[19] Dintre toponimele prezente în supranume, nu au fost consemnate în TTRT-Sălaj, Cozla (punct de anchetă 131) următoarele: *Pe Baltă*, *Vârvu Dâmbuli*, *La Școală*, *Crucea Uliții*.

[20] Supranumele este scurtat, nemaifiind menționat numele bunicului. În supranume rămâne toponimul, deși tatăl băiatului nu a locuit niciodată în respectiva parte a satului.

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

veníca d'i pă cóstă, fiica și fiii ei fiind numiți după mamă (tatăl nu este localnic): *nína li veníca d'i pă cóstă*, *petrișóru li veníca* și *gími li veníca*[21];

măĺica li ńiculáie d'in vírvu dímbuli (numită după tată) sau *măĺica li ńiculáie*;

láurra li d'órd'e d'in vírvu dímbuli (n. fam. Florean) (numită după tată, nu după soț, care e de ginere) sau *poștășíța*;

victóriia vasíli li tódor d'in vírvu dímbuli (după numele de fată);

argílu li alésa d'i la șt'ubéi (n. fam. Ciule) sau *argíl d'i la șcólă*, iar soția lui: *virúca li argíl d'i la șcólă*;

moríca li sándru d'i la fintína máre (n. fam. Chinde), *moríca d'i la fintína máre* sau *moríca li tolúb* (cu poreclă);

*ańíșca li vi*o*rél d'in crúca urúliț* (n. fam. Florean) (numită după soț).

În această categorie putem include și supranumele derivat de la localitate: *sándru li găvrilúțu culeánuli* (de la Ciula, localitatea învecinată, de mult timp stabilit în Cozla, astfel că originea este doar menționată în supranume).

2.3. *Linia ascendenților include o poreclă devenită supranume:*

*d'-a cô**orúț**î* **(n. fam. Bârne/Bîrne):**

sabínu li iuănu li sîmńiuănu côrúțî (tată–bunic–porecla străbunicului/străbunicii, probabil); soția lui, *iulíca li zănóviu li șímonu fătuli*, deși își păstrează numele de fată, după soț, i se mai zice în sat că e tot *d'-a côrúțî*.

vasílę-a li sîmńiuănu côrúțî; soția, *victóriia li vasílę-a li sîmńiuónu côrúțî* și fiul: *dánu li vasílę-a li sîmńiuónu côrúțî*.

a músculi **(n. fam. Ciule)**. *Muscu* este utilizat în sat ca un nume de familie, iar sătenii îi poreclesc pe cei din neam *bînzói*, datorită asocierii formei *muscu* cu apelativul *muscă*: *iuănu li șándoru músculi*, soția: *valériia li iuănu músculi*, fiul: *dánu li iuănu músculi*; *vasílę-a li alésa músculi*, soția: *victórea li vasílę-a músculi*; *maricíca li iuănu músculi* (devenită, prin căsătorie, *maricíca li nélu*).

a púpuli **(n. fam. Ciule):** *moríca li iuănu púpuli*; *vasílę-a li șándoru púpuli* (poreclit tot *Bânzoi*, fiind din neamul *Musculuí*) și *rozíca li vasílę-a púpuli*.

a lęátuli **(n. fam. Florian):** *crísti li prícor* mai e numit și *jíńerile lęátuli*, *crísti lęátuli*; *dóina li crísti lęátuli* (supranumită *letóie*); *liviuútu li crísti lęátuli*.

A bóki (singurul n. fam. identificabil pe linie paternă este **Mihuț**; reconstituirea nucleului familial s-a făcut prin identificarea elementului comun din supranumele indicate de informatoare):

aníca li ilíi-a bóki (prin căsătorie, *aníca li horotán*); *simóna li d'órd'-a li lázlu bóki* (prin căsătorie, *simóna li dínu a li côcírt'a*); *viuoríca li ilíi-a bóki* sau *viuoríca d'in curătúr*i; *moríca li d'órd'-a li lázlu bóki* (după soț), fii ei: *arcádiu li d'órd'-a li lázlu bóki* (și nora: *ravéca li arcádiu*, nepoata *andréia li ravéca li arcádiu*) și *mírca moríki/li moríca*[22].

[21] De observat scurtarea șirului la cei doi frați, probabil datorită prenumelui unic în sat.

[22] Cel de-al doilea fiu, Mircea, poartă supranumele mamei, deoarece tatăl lui a murit

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

moríca li lázlu bǫ́ki d'in curătúrĭ (bunicul său era *d'-a bǫ́ki*, din ce ne-a spus informatoarea), prin căsătorie, *moríca li sándru d'i la fîntĭ́na máre, moríca d'i la fîntĭ́na máre* sau *moríca li tolúb*.

a li ĉocĭ́rt'a: *simóna li dínu a li ĉocĭ́rt'a*.

a trililículi **(n. fam. Ilieș):** *viu̯orélu trililículi*, soția: *cornéliia li viu̯orélu trililículi*, fiul *cornélu li viu̯orélu trililículi*, fiice: *viu̯oléta li viu̯orélu trililículi*și *crína li viu̯orélu trililículi*, nepoți: *vasíle a li crína li viu̯orélu trililículi* și *ráreșu li viu̯orél a li trililícu*[23].

a șt'ópuli **(n. fam. Jurje):** *áni li iu̯ắnu ștópuli* (după tată–bunic) sau *áni ștópuli*; *anjéla li víctoru șt'ópuli* (după soț), fiica ei, *au̯uróra li víctoru șt'ópuli*; *dorínu li víctoru șt'ópuli*.

a pit'ículi **(n. fam. Florian):** *gíț-a pit'ículi* sau *gíț-a li iu̯ắnu pit'ículi* (supranumit și doar *pit'ícu*).

a plăĉínt'i **(n. fam. Sava):** *lucrétsiu̯a li víctoru li șádoru plăĉínt'i* (supranumită după soț) și fiul *marínu li víctoru li șándoru plăĉínt'i*.

Clutușina **(n. fam Sava):** *aníca vasíli li d'órd'-a li petrúș* (după soț) este porecl ită: *clutușínă* (după soț, *clútuș*). Fiica ei e*mărio̯ára li aníca clutușína*, iar soțul acesteia, venit în sat, este numit după soție: *costélu li mărio̯ára li clutușína*.

Fiica lor, nepoata Anicăi, e *juliétа li mărio̯ára clutușína* (n. fam. Vlad-Sava[24]) (în supranume, fiica păstrează numele mamei, Mărioara, și porecla bunicii, Clutușina, nu și prenumele, Anica).

a cǫ́rî **(n. fam. Pop):** *valéru ańíșki li tódoru cǫ́rî* (mamă–tată etc.); din aceeași familie, prin căsătorie, *aníca li ńiculíța ańíșki li tódoru cǫ́rî* (după soț–soacră–socru) sau *aníca ńiculíțî*.

a li bímboc **(n. fam. Turc):** *au̯urélia li viu̯orélu li bímboc* (supranumită după soț), fiica ei, *rodíca li viu̯orélu li bímboc* (nu locuiește în sat). Mama lui *viu̯orélu li bímboc* era numită *marísca li bímboc*, porecla persistând timp de multe generații.

a cóĉușuli: *iíca li victória li au̯urélu cóĉușuli* **(n. fam. Buzgo)** (mamă–bunic), cei din neam sunt porecliți (de-a li) *coĉișǫ́ie*.

a cúculi: *floríca li vasílĕ-a cúculi* **(n. fam. Chinde)** (soț–socru), este de loc din Ciula, căsătorită în Cozla, poreclită: *cucurína* (probabil după porecla soțului).

a álbuli: *moríca li tódoru álbuli* **(n. fam. Barbur)** (după tată), poreclită: *albúța* sau *porțolána*.

2.4. Linia ascendenților include numele de familie, **de obicei forma genitivală a acestuia:**

patrícu li dávid **(n. fam. David):** *sándru li patrícu li dávid* (sau *sándru d'i pă*

demult, din ce ne-a spus informatoarea, dar fratele mai mare păstrează în supranume ascendența paternă.

[23] Poartă supranumele bunicului.

[24] Numele de familie dublu apare doar în cazul fiicei, după numele tatălui (Vlad) și al mamei (Sava).

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

cǫ́stă); *lenúța li iu̯ắnu li patrícu li dávid* (după soț). Informatoarea menționează faptul că fiind singura Elena din sat, este cunoscută și simplu, *Lenuța*.

victóriia li patrícu li dávid (după tată – bunic), de noră, dar și-a păstrat numele de fată.

***savínu fíluli* sau, după numele de familie, *a li Papiță*:**

savínu fíluli, soția lui *sofíca li savínu fíluli*. Este supranumită după soț, ea fiind venită în sat din județul Alba.

rádu li pápiță sau *a li savínu fíluli*. A luat supranumele după socrul său, *savínu fíluli*. Este venit în sat de ginere (n. fam. Ember). Soția sa, *sabína li rádu li pápiță*, preia supranumele soțului (Radu), dar, cum el a preluat ca supranume numele de familie al socrului său, în supranumele soției sale apare numele ei de familie după tată.

***A bóbuli* (n. fam. Bob):** *nélu bóbuli* (prenume Aurel), tatăl său era numit *sándru li au̯rélu bóbuli*, iar soția, *zaɱfíra li nélu bóbuli*.

***A li horotan*:** *horotán* sau *horotán d'in curătúrĭ* (prenume Sabin), soția lui: *aníca li horotán* (după numele de familie al soțului), fiul lor, *viu̯orélu li horotán* și nora: *tína li viu̯orél horotán* și nepoata: *ánda li viu̯orél horotán*.

***A túrculi* (n. fam. Turc):** *vironíca túrculi*, având ca fii pe: *dánu li vironíca túrculi*, *rómi li vironíca túrculi*, *rádu túrculi* (și soția: *crína li rádu túrculi*); la rândul său, tatăl lui: *dáni li rádu túrcu*, *dána li rádu túrculi*. Familia celui din urmă nu mai locuiește în sat.

Din aceeași familie, *ĭúli li iu̯ắnu túrculi*.

A li t'ímar: *rujíța li iu̯ắn li t'ímar*, după tată, deoarece soțul este venit de ginere (n. fam. Taloș).

Am identificat o singură situație în care supranumele include forma feminină derivată de la numele de familie: *mărio̯ára li iu̯ắn li dumńítru* (după tată, soțul fiind de ginere) este supranumită și *trifǫ́i̯e*, după numele de familie al soțului (*Trif*).

2.5. Supranume incluzând referința la ocupația unuia dintre ascendenți (care s-a perpetuat în supranumele urmașilor)

d'órd'-a fắtuli (n. fam. Jurje), soția: *aníca li d'órd'-a fắtuli*, fiul: *dínu li d'órd'-a fắtuli*, nora: *alína li dínu li d'órd'-a fắtuli* și nepoții: *ștefánu li dínu li d'órd'-a fắtuli* și *ĝorĝiiána li dínu li d'órd'-a fắtuli*; *iulíca li zănóviu li șímonu fắtuli* (tată–bunic).

măríia li d'órd'-a pórĉilor (n. fam. Rus), numită după soț, *d'órd'-a pórĉilor*. Supranumele se datorează ocupației pe care acesta o avea, ca îngrijitor al turmei de porci.

Există și situația în care apelativele utilizate reflectă ocupația efectivă a purtătorilor:

láu̯ura li d'órd'e d'in vírvu dímbuli (n. fam. Florean) sau *poștășíța* (lucrează la Poșta Română);

alína li dínu li d'órd'-a fắtuli este numită „doamna învățătoare”, (e învățătoare în sat);

vasílę-a li gávrișu li grigoríț este numit și *d'iiácu* (e cântăreț la biserică);

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

pópa, preotul satului, venit din altă localitate, iar *preu̯ut'ása* e soția;

Alte apelative: *du̯ámna béne* (Maria Bene, n. 1938), din loc. Bârsa, fostă învățătoare, stabilită în sat[25].

2.6. Supranume cu referire la etnie:

a Jidovului: *iu̯ắnu aníki jídovuli* (mamă–tată); *monica aníki jídovuli* (mamă–tată).

Supranumele amintind etnia este explicat de la un evreu care, rămas în sat, s-a căsătorit cu o româncă, iar fiii acesteia au preluat supranumele.

d'-a limọ́d'or: ańíșca li gústi d'i pă báltă, supranumită: *mod'orọ́i̯e*, după soț, soțul fiind: *d'-a li mọ́d'or*.

2.7. Supranume cu referire la confesiune (apartenența la cultul neoprotestant)

a Pocăituli: *sándru li găvrilúțu ĉuli̯ánuli* **(n. fam. Florean)**, poreclit: *pocăi̯ítu*; *măríi̯a li sándru li găvrilúț* (după soț), poreclită, după soț: *pocăi̯íta*.

O altă linie familială **(n. fam. Sava)**: *iu̯ắnu li d'órd'-a líțî sau iu̯ắnpocăi̯ítu/ pocăi̯ítuli/a li pocăi̯ítu*. Porecla devine supranume în numele soției: *dorína li iu̯ắn a li pocăi̯ítu* și al copiilor: *áŋca li iu̯ắnu pocăi̯ítuli, cristína li iu̯ắn pocăi̯ítu, iu̯ănúț a li iu̯ắn pocăi̯ítu, denísa li iu̯ắn pocăi̯ítu,dánu li iu̯ắn pocăi̯ítu, adrii̯ána li iu̯ắn a li pocăi̯ítu*.

2.8. Există și o situație în care supranumele persoanei face referire strictă la **gradul de rudenie** cu o alta: *jíńerile li i̯ójі* (Iosif Brazdău, n. 1961) (este venit în sat de ginere).

3. Scurtarea șirului ascendenților

Am identificat mai multe situații de reducere a liniei patronimice sau matronimice. Modalitățile în care se produce această reducere sunt următoarele:

3.1. Prin renunțarea la linia ascendentă a soțului:

dána li dórel a li sándru li tódoru pétri devine *dána li dórel*;
antoníca li iu̯ắn li mili̯ánu văsălíki devine *antoníca li iu̯ắn*;
mariĉíca li nélu li mili̯ánu li d'órd'-a gáĥi sau *mariĉíca li nélu*[26];
aníca li ńiculíța ańíșki li tódoru cọ́rî sau *aníca ńiculíțî*.

Situația este identificabilă, evident, și în cazul femeilor stabilite prin căsătorie în sat (nelocalnice):

ravéca li arcádi̯u, în timp ce soțul e: *arcádi̯u li d'órd'-a li lázlu bọ́ki*;
cla u̯údii̯a li dúcu, soțul ei fiind *dúcu li victóri̯a li víctoru hermíńi*;
lúĉi li núțu, soțul ei fiind *núțu li au̯urélu iu̯ăníki úrsuli*.

Când prenumele soțului este unic în sat: *onoríca li ș́ọ́ni* este soția lui *ș́ọ́ni vasíli li indrău̯úș*.

[25] Soțul acesteia, din loc. Lemniu (Sălaj), era a li *vasílẹ-a líțî li adámu li bẹ́ne*.

[26] Informatoarea precizează că e singura Maricică din sat.

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

3.2. Prin renunțarea, în linia ascendentă a soțului, la unul dintre prenumele ascendenților:

*valériia li iuănu músculi*iar soțul:*iuănu li șándoru músculi*;
victórea li vasílea músculi, iar soțul: *vasíle-a li alésa músculi*;
líța li isîdóru moșúțuli, iar soțul: *isîdóru li șándoru moșúțuli*;
măríia li sándru li găvrilúț, soția lui *sándru li găvrilúțu ĉuleánuli*;
rozíca li dánu li savín, soția lui *dánu li savínu li dumńítru*;

3.3. Pe line paternă, prin renunțarea în linia ascendentă la prenumele bunicului/bunicii:

cătălínu li dánu li savín, iar tatăl, *dánu li savínu li dumńítru*;
victória li dánu li savín (numită în sat și *victoríța*), iar tatăl: *dánu li savínu li dumńítru*.

În unele cazuri, explicația este păstrarea elementului identificabil (toponim, poreclă):
vlad li vasíle d'in gropíță, iar tatăl său*: vasíle-a li sándru d'in gropíță*;
dánu li iuănu músculi, iar tatăl său: *iuănu li șándoru músculi*;
alínu li isîdóru moșúțuli, iar tatăl său: *isîdóru li șándoru moșúțuli*;
juliiéta li măriuára clutușína, iar mama ei, *măriuára li aníca clutușína*;
andréia li ravéca li arcádiu (după mamă și tată), iar tatăl e *arcádiu li d'órd'-a li lázlu bǫki*.

3.4. Pe linie paternă, prin renunțarea în linia ascendentă la numele tatălui, dar păstrarea numelui bunicului:

iuănu li víctoru uănúculi este fiul lui *víctoru li víctoru uănúculi*. Posibila explicație în acest caz: fie, pe de o parte, datorită faptului că tatăl a preluat supranumele socrului său, fie, pe de altă parte, prenumele identic (tată, bunic) în supranumele tatălui.

În: *d'órd'-a li iuănu li d'úri*, numele tatălui este eliminat și este supranumit doar după bunic: *d'órd'-a li d'úri* (frate cu *vasíle-a li iuănu li d'úri*).

3.5. Prin renunțarea la linia ascendentă la copii sau tineri, fiind precizat doar numele tatălui sau al mamei, în multe situații prenumele fiind unic sau „modern" (*Alexandra* nu *San(d)ra, Alex(andru)* nu *Sand(r)u, Andrei* nu *Indrei* etc.):

adriiánu li lucîiián (n. 2002), în timp ce frații săi sunt: *alecsándra li lucîiián li víctoru păráski* (n. 1995); *máriusu li lucîiián li víctoru păráski* (n. 1997) (tată–bunic–străbunică);

ionúțu[27] *li tíbi* (n. 2009), iar tatăl său: *tíbi li valéru rózî*;

petrișóru li veníca (1993) și *ĝími li veníca* (n. 1997), iar mama *veníca li sándru pétri* sau *veníca d'i pă cǫstă*;

rélu li dúcu, tatăl lui øind numit: *dúcu li victória li víctoru hermíńi*;

[27] Elementul de „noutate" devine vizibil și la nivel fonetic: *ionúț*, spre deosebire de *iuăn(uț)*.

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

andréi̯u li núʦu, fiul lui *núʦu li au̯urélu iu̯ăníki úrsuli*;
loredána li núʦu, fiica lui *núʦu li au̯urélu iu̯ăníki úrsuli*;
alecsándra li ṣǫ́ni, fiica lui *ṣǫ́ni vasíli li indrău̯úṣ*;
narcísu li nélu li miliі̯ánu li d'órd'-a gáḭi, cunoscut și doar *Narcis* (n. 1991);
victóri̯a li dánu li savín e numită și doar cu prenumele diminutivat, *Victoria* (n. 2000).

3.6. Prin scurtarea liniei ascendente a soțului/tatălui/mamei etc. și introducerea poreclei:

mihai̯éla li iu̯ắn birtocúṣu este soția lui *iu̯ắnu li víctoru u̯ănúculi* (poreclit *birtocúṣu mńic*); *mirélu li iu̯ắn a li birtocúṣ* este fiul lui *iu̯ắnu li víctoru u̯ănúculi* (poreclit *birtocúṣu mńic*); *miréla li iu̯ắn birtocúṣu* este fiica lui *iu̯ắnu li víctoru u̯ănúculi* (poreclit *birtocúṣu mńic*);

dii̯ána li sándru li d'úsi, soția lui *sándru li ṣándoru vasíli u̯ănucúli* (poreclit: *d'úsi mńicu*);

costélu li mări̯ǫára li clutuṣína, după soție, care e*mări̯ǫára li aníca clutuṣína*; *juli̯éta li mări̯ǫára clutuṣína,* iar mama, *mări̯ǫára li aníca clutuṣína*; *mări̯ǫára li aníca clutuṣína,* iar mama: *aníca vasíli li d'órd'-a li petrúṣ*, poreclită *clutuṣínă*;

simóna li dínu a li ĉocírt'a este soția lui *dínu li leu̯urę́nț*, poreclit *ĉocírt'a*;

iu̯ắnu li d'órd'-a líʦî sau *iu̯ắnpocăi̯ítu*. Porecla devine supranume în numele soției: *dorína li iu̯ắn a li pocăi̯ítu* și al copiilor: *áŋca li iu̯ắnu pocăi̯ítuli, cristína li iu̯ắn pocăi̯ítu, iu̯ănúʦ a li iu̯ắn pocăi̯ítu, denísa li iu̯ắn pocăi̯ítu, dánu li iu̯ắn pocăi̯ítu, adrii̯ána li iu̯ắn a li pocăi̯ítu.*

3.7. Prin înlocuirea completă a liniei ascendente cu porecla:

áni li iu̯ắnu ștópuli (după tată–bunic) sau *áni ștópuli*;

hermína li vasílę-a li d'órd'-a li i̯ánoṣ devine: *hermína li crǫ́mpa*;

victóri̯a li vasílę-a li d'órd'-a li i̯ánoṣ (după soț) devine: *victóri̯a li crǫ́mpa*, datorită faptului că cei din neamul lui *d'órd'-a li i̯ánoṣ* erau porecliți *crǫ́mpa*;

victórea li vasílę-a músculi devine *victórea li scumpirélu*;

moríca li sándru d'i la fintína máre sau *moríca d'i la fintína máre* este numită și *moríca li tolúb*.

Putem include în această categorie o situație în care prenumele și ascendența este înlocuită cu un hipocoristic „maghiarizat" unic în sat, corespunzător celui românesc[28]: *valéru li vasílę-a li indrău̯úṣ* (n. fam. Toldaș), numit în sat *vǫ́li*. Situația este identică și pentru fratele său, Alexandru: *ṣǫ́ni vasíli li indrău̯úṣ*.

[28] Loșonți 2016: 647 menționează situații în care în locul unui hipocoristic format de la prenumele pe care îl are o persoană se folosește un hipocoristic maghiar format de la prenumele corespunzător prenumelui românesc respectiv.

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

3.8. Prin eliminarea liniei ascendente și menționarea în supranume a ocupației tatălui:

narcîsa li fătu (n. 2011), tatăl ei fiind *nélu li miliu̯ánu li d'órd'-a gáĺi*, sau *fătul*; *dénisu li d'u̯ácu*, tatăl lui fiind *vasíle-a li gávrișu li grigoríț* sau *diacul*.

3.9. Prin renunțarea la linia ascendentă și înlocuirea ei cu toponim:

ádi li valériu̯a vasíli li tódoru pétri (mamă–tată–bunic–străbunic) devine: *ádi d'in vírvu dímbuli*;

dána li dórel a li sándru li tódoru pétri (după soț) devine *dána d'i pă cóstă*;

sándru li patrícu li dávid devine *sándru d'i pă cóstă*;

veníca li sándru pétri sau *veníca d'i pă cóstă*;

moríca li víctoru li d'órd'-a pétri devine *moríca d'i pă uliĉóră*;

moríca li iu̯ănu vasíli li d'órd'-a pétri, sau *moríca li iu̯ăn d'i pă uliĉóră*;

luĉiu̯ánu li víctoru păráski devine *luĉiu̯án d'in vírvu dímbuli* sau *luĉiu̯án d'i pă cóstă*;

vasíle-a li sándru măríi li miliu̯án devine *vasíle d'i la fîntína máre*;

aníca li valéru moríki li u̯éni sau *aníca d'i pă báltă*;

viu̯oríca li ilíu̯-a bóki sau *viu̯oríca d'in curătúri*;

măríu̯a li vasíle-a bîrlónĉi sau *măríe d'i la hodobână*;

sílviu̯a li iu̯ănu li indréi sau *sílviu̯a d'in curătúri*, iar în cazul ǿilor ei, filiația paternă este complet abandonată: *nélu li sílviu̯a d'in curătúri*, *dánu li sílviu̯a d'in curătúri* și *anicúța li sílviu̯a d'in curătúri*.

În cazul în care supranumele conține deja un toponim, de cele mai multe ori șirul se scurtează în favoarea toponimului, ca element de identificare:

miliu̯ánu li d'órd'-a gáĺi d'in curătúri sau *miliu̯án d'in curătúri*;

moríca li sándru d'i la fîntína máre sau *moríca d'i la fîntína máre*;

nína li veníca d'i pă cóstă, mama ei fiind *veníca li sándru pétri* (după tată) sau *veníca d'i pă cóstă*.

Este posibil și ca toponimul să fie abandonat în scurtare: *mălíca li ńiculáu̯e d'in vírvu dímbuli* (numită după tată) sau *mălíca li ńiculáu̯e*.

3.10. Situații când, în cadrul aceleiași familii, fiii sunt supranumiți diferit:

dánu li virońíca túrculi și *rómi li virońíca túrculi*, dar fratele lor este supranumit doar după numele de familie: *rádu túrculi* (iar în supranumele soției și fiilor, apare succesiunea prenume + n. fam. *crína li rádu túrcu*, *dáni li rádu túrcu*, dar *dána li rádu túrculi*).

4. Aspecte sociolingvistice implicate în constituirea și utilizarea supranumelor

Așa cum a fost menționat mai sus, în cadrul familiei, femeia este cea care preia, de obicei, supranumele soțului. Dar există și situații în care femeia își păstrează numele de fată, pe linie paternă sau maternă, situații în care bărbatul preia supranumele soției sau

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

al socrilor sau când fiii preiau supranumele mamei, nu al tatălui. Acestea au fost identificate de Maria Chișiu (1981: 48-49): când soțul joacă rol redus în familie; când soțul a venit ginere în casa soției; când soțul a venit din altă localitate; când soțul a murit de tânăr; când soția îndeplinește o funcție socială în localitate.

4.1. Păstrarea numelor de fată

Am notat un număr destul de mare de supranume de femei care mențin linia familiei din care provin. Unele din situațiile întâlnite se pliază pe clasificarea sus-amintită. Vom enumera câteva exemple.

4.1.1. Păstrarea filiației pe linie paternă: *áni li vásilę-a li d'órd'-a li ɟánoș*; *moríca li tódoru álbuli*; *ɟulíca li zănóvɟu li șímonu fắtuli*; *áni li iu̯ắnu ștópuli*; *rodíca li d'órd'-a váńi*; *áŋca li iu̯ắnu pocăɟítuli*; *victóriɟa li patrícu li dávid*

sau maternă[29]: *ɟíca li victóriɟa li au̯urélu cócușuli*; *moníca aníki jídovuli*; *anicúța li sílviɟa d'in curătúrɨ̀*; *mărioára li aníca clutușína*.

4.1.2. Când soțul este ginere sau dintr-o altă localitate: *rozúca li șimonúc, nína li veníca d'i pă cóstă*, *rujíța li iu̯ắn li t'ímar*, *cornéliɟa vasíli li miliɟán*, *mărioára li iu̯ắn li dumńítru, mălíca li ńiculáɟe d'in vírvu dímbuli* sau*mălíca li ńiculáɟe*, *veníca li sándru pétri* sau *veníca d'i pă cóstă*.

4.1.3. Când soțul a murit de tânăr: *viu̯oríca li ilíɟ-a bóki*.

4.1.4. Există și situații când numele de fată este păstrat datorită faptului că persoanele au părăsit satul, nu s-au căsătorit sau s-au stabilit în altă parte.

*jeníca li dumńítru d'urí*ț*î* (este plecată în Spania, căsătorită și stabilită acolo);

sánda li ruzálɨ̀e (necăsătorită, este numită după mamă, care a rămas de mult văduvă);

*daniɟéla aníki lenúț*î. Este supranumită după mamă și bunică. Sunt plecate din sat de mult timp.

4.2. Preluarea supranumelui soției sau al socrilor, în cazul bărbaților:

cornélu vasíli li miliɟán e venit de ginere și e supranumit după socri (soția sa este *cornéliɟa vasíli li miliɟán*);

rádu li pápiță sau *a li savínu fíluli*. A luat supranumele după socrul său, *savínu fíluli*. Este venit în sat de ginere (n. fam. Ember).

costélu li mărioára li clutușína, după soția lui,*mărioára li aníca clutușína*, deoarece nu este localnic, ci venit în sat din județul Bihor (n. fam. Teodorovici);

---

[29] De altfel, menționarea în supranume ca prim prenume pe cel al mamei apare și la aproximativ 20 de bărbați (și băieți): *ádi li victóriɟa li vasílę-a li d'órd'-a li ɟánoș, vládu li victóriɟa li vasílę-a li d'órd'-a li ɟánoș, ádi li valériɟa vasíli li tódoru pétri, d'órd'-a lúșki, lívhu ańișki li láți, valéru rózî, valéru moríki li ɟę̆ni d'i pă báltă, vasíle a li crína li viu̯orélu trililículi, iu̯ắnu aníki jídovuli, dánu li sílviɟa d'in curătúrɨ̀, nélu li sílviɟa d'in curătúrɨ̀, răzvánu li rodíca d'i pă cóstă, mírca moríki/li moríca* (este numit după mamă, deoarece tatăl a murit demult), *petrișóru li veníca, valéru ańișki li tódoru córî, dúcu li victóriɟa li víctoru hermíńi* (tatăl a fost venit în sat de ginere), *iu̯ắnu rujíț*î*, dánu li virońíca túrculi, rómi li virońíca túrculi, ĝími li veníca*.

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

viu̯orélu aníki lenúți (soție–soacră).

*crísti li prícor*mai e numit *şijínerile le̯átuli*, respectiv *crísti le̯átuli*;

víctoru li víctoru u̯ănúculi, poreclit: *birtocúș bătrân*. În sat este supranumit după socru, nu după părinți. Pe linie paternă e *víctoru li dumńítru li maș'téi̯*.

Există o situație în care purtătorul preia supranumele bunicului: *sorínu li d'órd'-a váńi*, deoarece părăsit de mamă de mic, a fost crescut de bunici.

5. Observații morfosintactice asupra prenumelor

Vom enumera câteva particularități morfologice și sintactice în declinarea prenumelor masculine și feminine pe baza materialului studiat.

Articolul **lui** (proclitic și enclitic) apare în forma **(-)li**. Situația este valabilă și în cazul substantivelor comune.

În înșiruirea de genitive, termenul regent al genitivului este articulat enclitic, atât în cazul prenumelor feminine, cât și în cazul masculinelor: *Măria li, Ana li, Hermina li, Iulica li, Victoria li* etc; *Aurelu li, Danu li, Ionu li, Sandru li, Vladu li* etc.

Articularea enclitică a masculinelor termen regent al unui genitiv pare a fi o normă pentru graiul din sat, în destul puține cazuri făcându-se apel la pronumele semiindependent *al* în forma sa invariabilă *a*.

De altfel, statutul lui **a** este interpretabil doar în cazul masculinelor *Vasile* și *Gheorghe*, ca termen regent al genitivului. **A**, în cazul acestor substantive, poate fi interpretat fie ca semiindependentul *al*[30] (*Vasile a lui..., Gheorghe a lui...*), fie ca articol hotărât enclitic (*-a*), ca în cazul femininelor: *Vasilea lui..., Gheorghea lui...* Și a doua variantă de interpretare pare plauzibilă, având în vedere că, pentru substantivul *Vasile*, cel puțin, avem notate exemple în care este articulat enclitic[31] (*Vasâlii*: *Ionu Vasâlii li Gheorghe-a Petrii, Morica li Ionu Vasâlii li Gheorghe-a Petrii, Valeria Vasâlii li Todoru Petrii*).

Alte substantive masculine terminate în vocală, se articulează enclitic: *Alesa - Alesii*; *Petre - Petrii*; *Niculiță - Niculiții*.

Pentru masculinele terminate în **-u** ca *Alexandru* (*Sandru, Sandu*), *Arcadiu, Dinu, Dumitru, Lazlu, Nelu, Radu, Zenoviu*, forma articulată enclitic se confundă cu forma de N.Ac. nearticulat, ca regent al unui genitiv (*Dinu li Leurenț, Nelu li Milian, Radu li Papiță*). Dar, există, de asemenea, și situații când pentru aceeași categorie de substantive masculine, în șir este introdus semiindependentul: *Simona li **Dinu a** li Ciocârtea*. Excepție face substantivul *Mitru*, care este articulat enclitic: *Anica li Todoru **Mitruli.***

Cele mai multe supranume provenite din porecle sau chiar nume de familie (unele dintre ele dispărute) se articulează enclitic, la fel ca substantivele comune: *Victoru Suciuli, Todoru Albuli, Todoru Coarî, Vasile a Cuculi, Aurelu Cociușuli, Sandru Deluli, Gheorghe-a Popanuli, Ionu Piticuli*.

[30] Pentru statutul morfologic al lui *al* (*a, ai, ale*), vezi Neamțu, G. G. 2006-2007. O clasificare categorical-relațională a atributului în limba română. Cu adnotări. În *Dacoromania, serie nouă*, XI-XII, 111-144.

[31] De altfel, așa cum am văzut, substantivele masculine, nume de persoană, se articulează enclitic.

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

Masculinele și femininele terminate în **-i** rămân în forma nearticulată: *Adi li Valeria, Cristi li Pricor, Gimi li Venica, Ani li Vasile, Luci li Nuțu, Rozi li Vasile*.

Există situații când prenume masculine, termen regent al unui genitiv, sunt folosite la forma nearticulată: *Alexandra li* ***Lucian*** *li Victoru Păraschii, Ani li* ***Lucian*** *li Victoru Păraschii, Antonica li* ***Ion*** *li Milianu Văsălichii, Rujița li* ***Ion*** *li Timar, Mărioara li* ***Ion*** *li Dumitru,* ***Vlad*** *li Vasâle*.

Masculinele și femininele în *-ca*, fac genitivul în *-chii*: *Boachii, Ghiurchii, Ionichii, Anichii, Anișchii, Lușchii, Morichii, Păraschii, Ravichii, Vironichii.*

Prenumele feminine se articulează enclitic. În exemplele notate am întâlnit doar trei situații în care femininul este articulat proclitic: *Ani* ***li Vironica*** *li Silvestru, Romi* ***li Vironica*** *Turculi, Mircea* ***li Morica*** (dar și *Mircea Morichii*).

Concluzii

Analizând materialul obținut în urma anchetei, putem concluziona că, în cadrul sistemului antroponimic din localitatea Cozla, identificarea persoanelor se face prin intermediul supranumelor constituite din șiruri lungi, care redau filiația până la cinci generații, continuând vechea modalitate de denominație, în afara sistemului oficial al antroponimelor convenționale.

Astfel, în multe cazuri, avem de-a face cu o mică genealogie a individului, prenumele din care sunt constituite supranumele oferind cercetătorului multiple posibilități de abordare (antroponimic, socio-lingvistic, morfosintactic etc.).

Din punctul de vedere al structurii, supranumele sunt alcătuite, pe lângă înșiruirea ascendenților, și prin adăugarea de toponime sau de porecle (multe devenite supranume) sau, uneori, de numele de familie. De altfel, numele de familie este rareori folosit în identificarea individului.

La nivel morfosintactic, se pot identifica fenomene vechi românești, cum ar fi articularea enclitică a prenumelor masculine sau utilizarea generalizată a articolului *lui* (proclitic sau enclitic) în forma *li*.

Abrevieri bibliografice

Chioar 1983. *Graiul, etnografia și folclorul zonei Chioar*. Coordonatori: Gheorghe Pop, Ion Chiș Șter. Baia Mare: Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Maramureș, Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă.

Chișiu, M. 1981. Porecle și supranume în satele Groși și Satu Nou de Jos (județul Maramureș). În *Studii și articole*, vol. III, 47–51. Baia Mare: Societatea de Științe Filologice din România, Filiala Baia Mare.

Felecan, D. 2013. Antroponimia formelor de numire neconvenționale – perspectivă lingvistică și culturală. În *Proceedings of the Second International Conference on Onomastics "Name and Naming". Onomastics in Contemporary Public Space, Baia Mare, May 9-11, 2013*, Oliviu Felecan (ed.), 756–766. Cluj-Napoca: Editura Mega, Argonaut.

Felecan, N. 2010. Categoriile antroponimice: nume, supranume, poreclă. În *Onomasticon. Studii despre nume și numire* I, Oliviu Felecan (coord.), 81–120. Cluj-Napoca: Editura Mega.

Ionescu Pérez, P. C. 2007. Concepte, metodologie, și terminologie în antroponimia romanică.

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)

În *Limba română – Limbă romanică. Omagiu acad. Marius Sala la împlinirea a 75 de ani*, Sandra Reinheimer Rîpeanu, Ioana Vintilă-Rădulescu (coord.), 215–234. București: Editura Academiei Române.

Loșonți, D. 1969. Sistemul popular de denominație personală din Bonțida (jud. Cluj). *Cercetări de lingvistică* XIV (1): 115–123.

Loșonți, D. 2016. Onomastica. În *Arc peste timp medieval și contemporan al comunei Bonțida*, A. Căzilă, V. Haitău, A. Loșonți, D. Loșonți, D. Ș. Oltean, I. Petean, L. Rusu; Aurel Loșonți (coord.), 597–748. Cluj-Napoca: Editura Studia.

Stan, A. 1973. O problemă de terminologie onomastică: poreclă-supranume. *Cercetări de lingvistică* XVIII (1): 85–90.

TTRT – Sălaj. *Tezaurul toponimic la României. Transilvania. Județul Sălaj*. 2006. București: Editura Academiei Române.

Vișovan, S. S. 2010. Modalități de identificare a persoanelor în comunitățile rurale de pe Valea Izei (județul Maramureș). În *Onomasticon. Όνομαστικόν. Studii despre nume și numire I*, Oliviu Felecan (coord.), 219–234. Cluj-Napoca: Editura Mega.

BDD-V4415 © 2017 Editura Mega, Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 12:03:22 UTC)